

Leto II.

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. Letna naročnina 25 Din, za inozemstvo 40 Din.

NA MEJAH

Štev. 4.

Ček. račun št. 12.886
Telefon Jesenice 625
Uprava in uredništvo:
Jesenice, Krekov dom

LIST ZA GOSPODARSTVO, PROSVETO IN KULTURO

Jesenice, 15. februarja 1937

Papeževe okrožnice — so cunje popisanega papirja?

Ni mogoče pozabiti velikih nenadnih razočaranj, silnih presenečenj. Kakor rja se ti zajedo v življenje duše in razjedajo v njej dalje brez prestanka ter terjajo svoj dolg. Če jih mirno prenašaš, te zastrupe, če si pa zdrav, jih kot gadje gne-zdo iztrgaš, če tudi z boleščjo, in vržeš iz sebe.

Tak vtis je imel pisec teh vrstic po enem lanskim sestankom moškega odseka Krekovega prosv. društva, po nad vse drzni, s katoliškega stališča rečemo lahko, nezaslišani izjavi takratnega in sedanjega predsednika jeseniške krajevne skupine JSZ. Mož, ki svoje osebne verske dolžnosti vestno vrši, ki je član apostolstva mož, se je povzpел na tem sestanku do neverjetne trditve, da so papeške okrožnice »Rerum novarum« in »Quadragesimo anno« cunje popisanega papirja. Popravil in pristavil je sicer kasneje tekom debate, da to velja zanje toliko časa, dokler si jih tudi kapitalisti ne osvoje, toda nemogoče je izbrisati prvotni vtis izjave. Zavedati pa se je treba v polnosti, da je tudi s pridodatkom docela neutemeljena in da bi jo katoliški delavski borec tudi take nikoli izreči ne smel.

Že dolga leta sem je bilo obzorje naših socialnih gledanj in stremeljenj nekam nejasno, kakor z nevihto obetajočimi temnimi oblaki zastrto, dokler se časi niso zdeli zreli, da sme neženirano pasti taka izjava, kakor jo zgoraj navajamo. Za v duhovno življenje pronicujočega človeka je bilo to kakor bliskovito ožarjenje dveh nasprotujočih si smeri in je napovedalo čas odločilne borbe. Drznim besedam so kmalu nato sledila drzna dejanja. Smatralo se ni za greh razbijati skupnost katoliškega življa tudi v praksi in se uslužiti internacionalnemu, vse razkrajajočemu marksizmu. Nič izrednega ni bila v usodnem času odklonitev navzočnosti domačega župnika pri vsej njegovi široki toleranci od važnega sestanka delavske organizacije, ki naj bi bila krščanska in katoliška. Ponovno pa so vabili na te sestanke inteligenta-neduhovnika, tudi nečlana organizacije, advokata, ki se je o istih okrožnicah papežev svoj čas v drugem stilu drugače omalovažujoče nepravilno izjavil. — Prišli so dnevi, da so ponudeno podpora tudi v potrebi odklonili, čeprav je bila dobro in iskreno mišljena, kakor bi se bali, da je vse, tudi pomoč in podpora, če prihaja od katoliškega človeka ali grupe, ki drugače misli kakor oni, okužena. V pravkar tekočih in ob natusku tega članka morda končanih mezdnihi pogajanjih so bili člani, delegati JSZ najzagrizenejši nasprotniki delegatom druge kat. delavske strokovne organizacije, ZZD, ki s posebnim poudarkom temelji na gori zavrženih okrožnicah. Istočasno pa, ko so se borili proti ZZD, so v najtesnejšem objemu sodelovali s svetovno-nazorno nasprotnima organizacijama. Človek bi mislil, da morajo biti ti ljudje nad vse srečni, če morejo v teh nasprotnih vrstah igrati proti samim sebi vsaj drugo vijolino. Brez lastnega zanosa, brez

lastnih ciljev in idealov vojskovodje so in svoje vrste peljejo v razsul. — Pokazale so to dosti jasno zadnje volitve delavskih zaupnikov. V najbolj godnih časih, pri največjem porastu delavstva pri KID, ko bi morala JSZ vsaj za sto glasov narasti in pridobiti, je za pol te vsote padla. Zdi se, da je sedanjemu vodstvu JSZ to kar prav. Nobene priprave ni bilo za volitve, nobene agitacije, nič se ni o tem govorilo in opazovali smo tu in tam po izidu volitev, kako so bili nekateri zadovoljni, ko so njihove vrste JSZ padle in je marksistična organizacija tako izredno poskočila.

Pozdravljate marksistični gospodarski sistem in si ga osvajate, vero in Cerkev silite v njegovo priležništvo, mesto da iz lastnih idej klešete nov gospodarski red. Pa je že tako: marksizem je dober, čeprav ga kapitalist odklanja in se zanj borite, socialni katolicizem z okrožnicami papežev pa ostane cunja, dokler se kapitalist sam zanj ne izjavi. Da bi mu zmago priborili, na to niti ne mislimo. Tako delamo! Delavstvo to dvolično igro vidi, jo obsoja in logično prehaja tja, kjer je po nauku naših organizacijskih očetov edina rešitev: v gospodarski marksizem in v njihove organizacije. Misli si pri tem: tisti kos vere, ki ga poudarja JSZ, si bom že kako ohranil tudi tam. Največja napaka je ta, da ste življenje od vere ločili, da zato nimate na vsa življenjska vprašanja enotnega pogleda in greste v sebi razdvojeni v dva svetova.

Ni mogoče mimo teh dejstev in teh razočaranj. Že dolgo sluteno zlo je rodilo svoj sad, grenak in trpek. Zato je treba, da najprej z vso jasnostjo poudarimo naše stališče. Mi vidimo v svojem svetovno-nazornem gledanju in udejstvovanju edino uravnovesenje vsega življenja. Mi odklanjamo materialistični gospodarski red, bodisi liberalen, socialističen, fašističen ali kakršenkoli. Mi obsojamo vsako caplanje za njim. Utopija nam je vsak poizkus, združiti ta dva svetova, in greh nad totalitarnim katoličanstvom, ki nobenih primesi ne rabi in ne trpi. Za nas Cerkev s svojimi nauki skrbi za večnost ob istočasnem pravičnostnem urejanju stvari, ki se tičejo tega sveta. Nauk njegovega učenstva, okrožnice papežev in njihova avtoriteta je za nas nedotakljiva. Naša naloga je, da z vsemi dovoljenimi sredstvi izvajamo zmago načelom Cerkve tudi v javnem življenju, tudi v socialni zakonodaji. Mi si izberemo rajši papeža kot Marksa, raje Kristusa kot Lenina, Stalina, Trockija, rajši božjo ljubezen in v njej posvečen red, kakor razdejanje krvavih revolucionarjev.

Nam zato papeške okrožnice niso cunje popisanega papirja, ampak so nam kažipot v življenje in hočemo — s poudarkom danes to povemo — da tudi med nami to postanejo. Storili bomo vse za to.

Tistim, ki so katolištvu hrbet obrnili, bomo obrnili hrbet tudi mi.

S Koroške Bele

Naše zadnje poročilo je vzbudilo v nekaterih glavah grozen naval krvi in vse je pričakovalo mastnih preklicev, ki jih pa ni in ni. Doživeli smo celo priznanje mesto demantija. Prebral ga je g. Georgio na zadnji občinski seji mesto g. Šoberla. Ta »demanti« potrjuje našo vest, da je moral g. Smolej plačati 200 Din za stavbni ogled in pove še več, kot smo povedali mi — namreč, da so si jih štirje gospodje razdelili in vtaknili v žep. — Glede ograje g. župana Perkota pa svoje trditve kljub njegovemu poročilu, da se je srezko načelstvo izrazilo, da za obnovitev ograje ni potrebno stavbno dovoljenje, ne umikamo, ker smatramo betonirano ograjo za novo, zlasti še, če je na domestila že precej trhele lesene planke.

Gospod, ki sede v večini, vzbuja naša opozicija grozno jezo. Bila je tako nesramna, da je zahtevala, naj se odloži plačilo vseh obveznosti, ki si jih je naša občinska večina s toliko gorečnostjo nakopala na glavo v pravdi Regovec: občina, dokler se ne ugotovi, kaj pravi o tej zadevi pogodba, ki je bila sklenjena med bansko upravo in gosp. podjetnikom Žužkom. Kljub energični izjavi člana uprave, da te pogodbe ni! — Pomislite, kam smo prišli. Vsi so slišali to izjavo, a vendar niso vsi tega verjeli. Pritožili so se proti naknadnim kreditom. Na občinski seji trdil, da te pogodbe sploh ni, in da je tako v njegovih aktih zapisano, se ali slučajno ali namenoma k tej županovi izjavi ni oglasil, da si sicer zelo rad govori, ali pametno ali ne, to je pa druga stvar.

Na zadnji občinski seji so privlekli na dan tudi neke stare račune jeseniškega odvetnika g. dr. Štempiharja iz leta 1934 in 1935, kateri so bili takrat napravljeni

deloma radi nekih posvetov deloma nekih pisem in pritožb. Čudno se nam samo zdi, zakaj ni tega hotela plačati prejšnja obč. uprava iz tekočih proračunov. — Morda se je le predobro zavedala, da tega izplačila ne more plačati iz občinske kase, ker so bile nekatere zadeve popolnoma privatne, tako na primer zadeva g. Šoberla zaradi nekega plesa meseca septembra ali oktobra 1934. Naše mnenje o tej stvari je: kar je bilo faktično napravljeno za občino, naj se plača, drugo pa naj prizadeji plačati sami ali pa tudi gg. advokati včasih napravijo kaj zastoj za svoje politične pristaše, saj morajo drugi tudi. Pomilujemo samo občinsko upravo, ki bo sedela v naši občinski hiši v letih 1939 in 1940, ki bo morala plačevati stroškovnike posameznih advokatov za volilno dobo l. 1936 in domislje naših odbornikov iz leta 1937.

Protifašistična fronta se ustanavlja pri nas v obliki, ki nasprotuje naravnost frapira. Na prvi občinski seji smo imeli n. pr. priliko poslušati nekega našega »vožda«, ki je samega sebe predlagal za štiri funkcije. Mussolini, vodja fašizma, se počasi otreša ministrstev, pri nas pa so se nasprotniki fašizma šele začeli posluževati njegovih metod.

Mesto občinskega sluga Jožefa Smoleja, ki je umrl 12. I. ob 1 zjutraj, je še isti dan ob 8 zjutraj nastopil to službo Federle Franjo, o katerem se je g. župan izrazil, da se nanj res more zanesti. Čudimo se tej naglici! Ali ne bi mogel začasno tega posla opravljati gozdar? In tudi zakaj nastavlja tu tujca, ko je toliko domačinov brezposelnih? Pred nekaj meseci smo imeli priliko opazovati lažnivo gonjo proti g. kaplanu Duhovniku, da spravlja v tovarno same tujce, sedaj pa ravno tisti, ki so to gonjo inscenirali, nastavljajo na izpraznjena mesta tujce, katere smatrajo za socialno potrebnejše od vsakega domačina. Ker se je neki član večinskega kluba drznil glasovati proti predlogu, da se Federle začasno nastavi, bo dobil, če ga seveda že ni, najostrejši ukor. Proti domačinu mora obveljati klubova disciplina.

Da bodo kmalu začeli deliti volilni golaž, je dobil vtis vsak pameten obiskovalec občinskih sej pri zadnji seji, ko je poslušal, koliko novih mest se bo ustanovilo za »poznejše čase« v našem občinskem ura-

Za pravo pieteto

Vsako leto petdesetkrat, šestdesetkrat se vrsti po jeseniških ulicah dolg in žalosten sprevod. Znanci, prijatelji, sorodniki spremljajo zemske ostanke dragega jim človeka na njegov zadnji dom k večnemu počitku.

Pogrebi na Jesenicah so po številu udeležencev res nekaj izrednega. Vsaka hiša, vsaka družina pošlje vsaj po enega zastopnika, da pokaže na zunaj, kako s prizadetimi sorodniki pokojnika tudi sama sočustvuje. — Lepa je ta navada. Hvale je vredna, zakaj preostalim živčim je še ob teh grenkih urah v nemalo uteho, ko vidijo te zunanje izraze spoštovanja in pietete do njihovih dragih preminulih.

Nesteti venci, zastopstva organizacij, godba, zastave, govori, petje — vse to pa je končno vendarle gola zunanost in samoposebi prazen lesk, ki s pokojnikom, kateri je vsemu temu odmrli, nima in ne more imeti nobenega stika. Zanj je vse to brezpomembno. Tako nedosegljivo daleč je njegovi duši vse to, tako bridko brezvrednotno, zakaj vse, na čemer je nekoč viselo njegovo srce, je danes sama pena, sam varljiv videz. Nobenega žarka nadnaravnega veselja, nobene luči v mrak življenja, nobene tolažbe zanj ni v tem.

Duhovne oči rajnekega gledajo svoj lasten pogreb: Spredaj križ, ki je veroval in upal vanj, znamenje svojega odrešenja. Kolikor manj v življenju, toliko bolj sedaj bi se kakor en sam dih privila na Njega, ki je duši vse življenje. — Venci, cvetje! Kakor je svet in njegova lepota minula in prešla, bo tudi cvetje usahnulo. Božji dih lepote je sicer v njem, toda to je kakor sen. Zastopstvo, organizacije, zastave! Zanje in z njimi se je boril in jih v človeški revščini včasih zamenjal s ciljem svojega življenja. Pa vseeno: Bog je dober in plačuje po hotenju tudi to, kar samo zase plačila ne zasluži. — In sedaj varuhi zakladov in delilci milosti trkajo na božja vrata: »Usmili se me Bog po svoji milosrčnosti... Operi me, Gospod, in bolj ko sneg bom bel.« In duša ihti ob svojem telesu nad zgrešenimi poti življenja in vsa žejna samo Boga vpija vase molitev in prošnjo. Bolečina mineva, sproščeno prihaja, dviga jo k Bogu: samo ne nehati, samo ne nehati

moliti, da se vez ne pretrga! A tu so že sorodniki, vsi v solzah, v grenki zapuščenosti, z razdrto srečo in bridko žalostjo, sami v trpljenju tolažbe potrebni. Komaj morejo svoja krvaveča srca v prošnjah dvigniti pred sodni božji prestol. In zadaj stotine znancev in prijateljev, tovarišic. Nekateri stopajo molče, drugi se razgovarjajo, tretji gledajo okrog sebe in po oknih hiš, ki se odpirajo radovednim očem. Tam se dva smejeta, zopet tam si je nekdo prižgal smotko v žalnem sprevodu. Le malo jih je, ki so s srcem in dušo ob rajnem in jih je skrb za njegov večni mir in pokoj. Tako malokdaj čujemo v pogrebnem sprevodu glasno molitev, da se zdi že nekaj nenavadnega, ako se molitev oglasi. Zdi se, da je treba že poguma za to, da si upa kdo v teh vrstah rožni venec naprej moliti, zakaj mnogi ga smatrajo za nadležnega vsiljivca, ki moti lagodno pot in prosti pomenek.

Kdaj je postalo tako? Gotovo zmeraj, včasih ni bilo tako. Polagoma smo postajali, človek bi rekel, tako brezdušni, usmerjeni samo na zunanost, plehki, lagodni in brez prave pietete. Ni prav tako. Vrnimo se zato k starim navadam, lepšim od sedanjih. — Naj bo naša udeležba pri pogrebi pravi izraz naše duhovne povezanosti ne samo s preživelimi žalujočimi, ampak tudi z njim, čigar zemske ostanke izročamo blagoslovljeni zemlji. Več vere mora živeti v naših pogrebnih svečanostih, da bo iz njene moči črpala življenje duša pokojnika. Naj nas ne bo strah pred očenašem in ne sramujmo se roženvenca, zakaj pride čas za nas vse, ko bomo sami rabili samo enega: molitve in daritve za nami ostalih. Pride čas!

K zunanjim izrazom pietete, kjer pustimo vse, kar zraven ne spada, pridružimo notranjo versko miselnost in v občestvu duha trpeče in vojskujoče Cerkve izpričujemo svoj katolicizem, svojo neporušeno vero v posmrtno življenje duše in s svojo prošnjo za brate in sestre, ki so odšli pred nami, olajšamo svidenje pred skupnim Očetom. Le tako bomo dokazali, da smo rajneke res spoštovali in prav ljubili in pokazali, da vemo, kaj je prava pieteta.

Nezasluženi zaslužki!

Danes se vsepovsod grmi proti nezaslužnim zaslužkom in to po vsej pravici. Zelo mnogo socialnega gorja in pomanjkanja tisočev proletarcev je namreč krivo dejstvo, da so ljudje, ki na račun delovnih stanov prejemaajo horendne plače ali ki na račun vloženega kapitala vlečejo neverjetno visoke procenete za svoje delnice. Tako se bogastvo življenja kopiči v rokah enih, tisoči pa ostajajo siromaki brez zadostne hrane, brez primerne domovanja, brez dostojne obleke. Nemogoče jim je ustanavljati družine, nemogoče zanje skrbeti.

Delovno ljudstvo se zato organizira in bojuje za pravico, za svoj življenjski obstoj. Išče si zato za svojo borbo sposobnih voditeljev v svojih in izven svojih vrst. Med temi poslednjimi igrajo skoro povsod zelo važno, vidno, če ne prvo vlogo, advokati.

Mi proti temu nimamo ničesar. Vemo, da se zatirani oprime sleherne bilke, ki bi mu mogla prinesiti zboljšanje in rešitev. Zmožnosti in pretkanosti praktičnega jurista so zato tudi delavski organizaciji prav tako potrebne za njeno obrambo, kakor so poedincem za varstvo interesov njihove časti in gmotnih interesov.

Ne moremo namreč deliti mnenja z onimi

mnogimi, ki pravijo, da je odvetniški poklic nepotreben, da je po svojem bistvu usmerjen v izmozgavanje in izrabljanje nevednih množic in ves preračunjen na polnjenje lastnih žepov. Nasprotno, odvetniški poklic je v službi pravice in resnice, in bi moral biti njuna trdna opora in obramba tako za poedince kakor za družbo.

Zdi se pa, da imajo oni, ki drugače mislijo kot mi, neke gotove momente, ki jim videz nasprotnih tez utemeljujejo. — Pri razglabljanju teh momentov smo prišli do prepričanja, da je temu glavni, rekli bi, skoro edini vzrok napačni sistem advokatskih nezaslužnih zaslužkov. Pri padaj namreč kateremukoli stanu, plačan boš za svoje delo le tedaj, če si z delom tudi res nekaj naredil, neko novo vrednoto ustvaril, neko staro obvaroval. Greš k mizarju in mu naročiš opravo tako in tako, greš k kovaču, mu naročiš okove, električarju inštalacijo, zidarju hišo. Od vsakega zahtevaš, da ti delo izvrši prav in dobro, sicer nisi plačnik. Greš pa k advokatu in mu naročiš tožbo ali obrambo in plačaš v vsakem slučaju, če ti je tožba zgubil ali dobil, če se je dobro ali slabo za obrambo pripravil ali če se tudi ni nič. Nobene kontrole nimaš nad njegovim delom. Ne veš, koliko je vredno in ne, kdaj mu plačaš ne-

zasluženi zaslužek. Nerazsoden kritik pa potem zadevo posploši in odvetniški poklic kot tak smatra v bistvu za krivičen.

Res je sicer, da po navadi ni nobena pravda 100% gotova, res je tudi, da klienti svojemu lastnemu pravnemu zastopniku natrosijo toliko dejanske neresnice, ko gledajo na svoj slučaj le skozi lastna očala, da se odvetnik komaj more preriniti do spoznanja, ali je stranka, ki išče njegove zaščite, v pravici ali ne. — Tudi že v teku razprav pridejo na dan čisto nove stvari, ki dejansko stanje bistveno spreminjajo.

Tako bi v takih slučajih, za katere je odvetnik mislil, da je v njih branil pravico, pa se je po sodnem pravdoreku izkazalo, da je ni, moral nezaslužen trpeti škodo. Navidezno pravična pravda, za katero je moral izgubiti dokaj časa, mu je po sodnem pravdoreku prinesla škodo.

Res je to. Toda povsod v življenju, pri vseh pridobitnih poklicih igra riziko svojo odločujočo vlogo. Tudi tu bi jo lahko. In treba bi bilo kako to vprašanje z zakoni urediti.

Ne pišemo tega, ker bi bili odvetnikom njihovih zaslužkov nevoščljivi. Pišemo zato, ker smo načelno proti nezasluženim zaslužkom in ker se nam zdi ta misel toliko vredna, da se jo spleča v tisku obravnavati radi nje same. Mnogo pozornosti pa zasluži, če jo vzamemo z druge strani, če premostimo posledice dosedanje napačne prakse.

Če bi recimo kdaj zmagalo naše načelo, da naj bo odvetnik plačan le za izvršeno delo, za dobljene pravde, za zgubljene pa ne ali pa v tem slučaju vsaj minimalno za kritje lastnih stroškov, bi to imelo gotovo dalekosežne posledice.

Odvetnik bi bil prisiljen, da bi zaupano mu stvar v lastnem interesu preiskal in pregledal z vseh strani. Poglobil bi se vanjo takoj s početka, kolikor je to v njegovi moči in bi kliente v slučaju velike negotovitosti zavrnil in bi v svojo pravico zaljubljeno stranko primerno poučil. Mnogo tožba bi tako izostalo, mnogo potov in

mnogo sodnih stroškov. — Zadevo, ki jo je prevzel, bi potem tudi vsestransko vestno študiral, ne samo radi svoje časti in odvetniškega slovesa, ampak tudi radi v pravdo sovpletenih gmotnih interesov. — Če bi v sredi tožbe prišel do spoznanja, da je zanj in za njegovo stranko po novih vidikih, s katerimi prej ni računal, stvar izgubljena, le preveč riskantna, ne bi odlašal, da o tem svojega varovanca obvesti in nadaljnje stroške in sitnosti prepreči.

Neprecenljive vrednosti pa bi bil vpliv, ki bi ga od nas mišljena sprememba odvetniških tarif imela za odvetniški stan sam. Nezasluženi zaslužki povsod nosijo s seboj svoje moralno zlo. V kolikor sedanji tarifni sistem odvetniških zaslužkov iste omogoča in jih dejansko povzroča, kvari ugled visokim ciljem pravici posvečenega stanu. V kolikor se posameznik od tega stanu pusti zavesti zapeljivostim navedene možnosti, po prilikah svojo moralno vrednost diskvalificira, jo razvrednoti. Če pa še upoštevamo, da je ta stan na vodilnih mestih skoro vsega javnega življenja, ne moremo nikoli dovolj poudariti, kako zelo daleč od vsega izmaličenega pravico ljubja bi moral stati, kako se varovati vseh onih prilik, ki morejo tu kvarno vplivati na stan in poedince v njem in posredno po vplivu stanu na celokupno javno življenje.

Še enkrat poudarjamo: Nismo proti odvetniškemu stanu, še manj proti njegovemu udeleževanju v javnem življenju. A že samo dejstvo, da je mogoče proti kandidaturi tega ali onega advokata za kako mesto med ljudstvom agitirati samo z dejstvom, da je advokat, kaže, kako ljudstvo o tem sodi. Napisali smo nasprotno te vrstice zato, da službi pravice posvečeni služijo pravici brez nezasluženih zaslužkov. Pokazali smo na en moment, ki po našem mnenju odločilno vpliva na moralno in pravičnostno stran javnega življenja s to edino željo, da morda vržemo tako prvo iskrico, da se kesneje kdaj ta iskra razžari, se zjasni in zadeva prav uredi.

du, pa se obenem spominjal obljub, o katerih je bilo v prvih povabilnih dneh govora povsod. Je res že čas, da se uresniči, sicer bodo nekateri kmalu obupali nad svojo novo družino.

Roditeljski sestanek se je vršil pri nas koncem januarja ob veliki udeležbi staršev »bivših« in »bodočih« šolobveznih otrok. Pogrešali pa smo starše otrok, ki sedaj hodijo v šolo. Na dnevnem redu je bilo pranje podelanih hlač in razne podobne storije. Upamo, da so predstavniki šolskega odbora, ki zelo skrbijo za zdravje naše šolske mladine, naročili sluginji, naj sobo po sestanku dobro prezračijo, ker imajo take podelane hlače precej čuden duh. O vzgoji in podobnih stvareh se bodo pogovarjali prihodnjič, če jih bo kaj, ker so na tem sestanku odločevali ljudje, ki ne trpe, da se g. kaplan kot svobodni državljani v politiko in je celo tako nesramen, da se v šoli brani pred napadi, katere vcepljajo otrokom starši proti njemu. Je res grdo od njega.

Svojo umazanost, katero je očitala g. kaplanu na »roditeljskem« sestanku neka »mati«, je le-ta pripravil dokazati s tem, da da vsakemu, ki mu dokaže, da je res, kar trdijo o njem zadnji letaki, Din 10.000 (reci in piši: deset tisoč dinarjev). Na ukup! Tako hitro se denar ne bo zlepa zasluzil. Metoda: umazati dekleta, o katerem ne more nihče reči ničesar slabega in o katerem se slišijo pri vseh ljudeh samo pohvale, ne bo dobremu poznavalcu naših rdečih bratcev nič novega. Kaj več o tej stvari pa drugič.

Za šalo: Na zadnji občinski seji je bilo sklenjeno, da je bilo na prejšnji občinski seji drugače sklenjeno, kakor pa je bilo sklenjeno.

Fare in kraji v Radovljiskem okraju, dopisujte v list „Na Mejah“

Z Jesenic

Stavbinci. Ustanovni občni zbor je za nami in s tem je končana prva faza našega delovanja. Postavljen in uvrščen je temelj naše »Strokovne organizacije delavcev«, katera nas bo družila, branila ter nam bo osvetljevala pot v boljšo bodočnost, česar smo danes v tej zmedi

Naša cerkvena glasba, pereče vprašanje*

Nič nismo presenečeni, nasprotno, pričakovali smo, da bo g. organist odgovoril na naše nujne zahteve po izboljšanju cerkvenega petja na Jesenicah, čeprav niso bile naše vrstice toliko namerjane njemu, kolikor onim merodajnim, ki naj o tem odločajo.

Svojega članka, kakor rečeno, nismo posvetili g. organistu. Če pa se je čutil ob njem toliko prizadetega, da je odgovoril, smemo v obrambo resnice tudi mi odgovoriti.

Z žalostjo smo ugotovili, da je jeseniški cerkveni zbor v razsulu, pa ne morda zato, ker so peveci podpovprečni ali slabi. To svojo trditev smo upali napisati na podlagi dejstev, ki so vse preveč razvidna, da bi jih na tem mestu ponavljali.

V članku g. organista je vse premalo stvarnosti in doslednosti. Če misli, da nam je z besedami, ki samo lepšajo, v resnici pa so brez stvarne podlage, zaradi varljivega videza postavil pred oči novo preslikan scenarij, da bi gledalje le-tega hvalili moža, ki ga je preslikal, se zelo moti. Delo namreč cenimo po uspehih, ne po besedah!

Kje so tedaj uspehi hvaljenega dela? Morda v tem, da se je zbor po odhodu nekaterih članov še bolj zrušil? Morda v tem, da se je našel človek, ki je v obrambo lepega petja, v strahu za

cerkveno glasbeno bodočnost na Jesenicah napisal nekaj besedi, ki so v danem primeru več kot potrebne? Morda v tem, ker ste šele zdaj prišli do tega, da je treba staro stavbo podreti in zgraditi novo, pa pri tem zavreči one dele, ki so bili pri stari stavbi najbolj trdni? Kako je mogoče pri tem govoriti o nekem bodočem preobratu, če smo skozi poldrugo leto imeli priliko opazovati delo, ki ni napredno? Kaj pomaga »zdravo jedro«, ki »ima vse predpogoje za napredek«, kaj ves zbor na ne vem kakšnih širokih in nevtralnih podlagah, če pa ni realizatorja, ki bi nosil v sebi silo napredka in duha sedanosti? Kaj pomaga tu govorjenje o mnogih lovorikah, če pa pri nas ni opaziti niti sence tega. Zdi se, kakor bi nam pripovedovali bajke kakor otrokom, ki vse verjamejo.

V zadnjem poldrugem letu smo slišali na Jesenicah skoro samo taka glasbena dela, ki ne bi zdržala niti najmilejše kritike. Med temi stvarmi menda vsega skupaj tri latinske maše (ki pa jih ima zbor še v spominu izza prejšnjih časov), izvajane malomarno in brez poglobljenosti, nekaj brezvrednih pesmi tujih skladateljev, najlažje in po večini že zastarele pesmi domačih glasbenikov ter neko čudno mešanico pesmi neznanih skladateljev in ljudskih popevk. Zakaj se nam ne bi namesto te neprebavne glasbe postreglo z latinskimi mašami domačega kova (Premrl: Missa s. Nicolai, Kimovec: Missa brevis, Missa montana i. dr.), dobrimi tujimi mašami (Gruber: Missa »Mater Dolorosa«, Stehle: Missa »Salve Regina«,

*S tem člankom, ki ga nam je poslal strokovnjak, zaključujemo temo o našem cerkvenem petju. Da cerkveno petje pri nas ni na primerni višini, ve vsak laik v glasbenih zadevah in bi bilo škoda s tem še naprej tritati prostor in čas.

potrebni. Toda ne smemo si misliti, da je s tem že vse narejeno in se lahko udamo lagodju in počitku, češ, sedaj bo pa že šlo. Ne, tovariši, tako ne smemo misliti, malo je še to in tudi ne bo šlo nikamor, če ne bomo sami tiščali. Res je temelj veliko, toda ni vse. Sedaj je treba na tem temelju zgradbo naše organizacije večati in širiti. Na tem mora delati vsak član po svoji moči, ne samo odbor. Vsak naj širi našo misel med delavstvom in pridobiva novih članov. Kajti le člani in zopet člani bodo dali čvrstost in moč naši stavbi. A to pa le člani, ki so sigurni in zanesljivi. Izvržkov in špijonov, ki bi uničili, kar bi mi ustvarili, ne potrebujemo in jih nočemo v našo sredo. Ker več ko nas bo, več bomo pomenili, lažje se bomo borili in več bomo dosegli. Zato naj si vsak član da nalogo, da pridobi najmanj še enega člana.

V slučaju odpusta, dopusta in kaj podobnega naj se vsak takoj javi v pisarni v Krekovem domu ali pa pri kateremkoli članu odbora, da bo organizacija posredovala zanj. To pa naj napravi takoj, ne pa takrat, ko je že prepozno. Takojšnja intervencija je uspešnejša, kot pa šele čez nekaj časa izvršena.

Kdor ne dobiva v redu lista »Na mejah«, ki je naše glasilo, naj to javi v pisarni v Krekovem domu ali pa kakemu odborniku. Seveda naj pove tudi točen naslov.

V sredo, dne 3. marca 1937 priredi naša organizacija v veliki dvorani Krekovega prosvetnega doma naš I. prosvetni večer, ki naj pokaže, da mislimo tudi na kaj drugega, ne pa samo na lopato in kramp. Na sporedu so deklaracije, govor, petje in izvrstna Finžgarjeva igrica »Vse naše«. Dolžnost vsakega člana je, ne samo, da pride nanj, ampak da tudi agitira, da bo čim večji obisk.

»Otroško tragedijo« priredi Aljaž v nedeljo, dne 21. t. m. ob 8 uri zv. na odru Krekovega doma.

Pogajanja za kolektivno pogodbo delavstva s KID ob sestavi našega lista ne morejo prav z mrtve točke. Za delavstvo bi bila velika škoda, če bi pogodba tudi še ob sklepu lista ne bila podpisana. Ta pogajanja so tako važna in delikatna delavska zadeva, da je treba pri njih vodstvu in poteku največje previdnosti in najfinejšega takta. Pogajanja nikakor niso propagandna zadeva te

Filke: Missa in F-dur), ali odlomki iz maš klasičkov in drugih (Mozartova maša v F-duru, Schubertova v B-duru, Brossigova v h-molu), potem slovenske maše (poleg na Jesenicah slabo izvajanih še Tomčevo, Mavovo, Venturinijevo i. dr.), evharistične (Premrlova zbirka »Slava presveti Evharistije«, ki se je čudno izogiba g. organist, več Sattnerjevih zbirk, Hochreiterjeve i. dr.), Marijine (Kimovec, Sattner, Premr, Mav, Breda Ščekova, Vodopivec), blagoslovne (Marolt, ki je na našem koru zastopan samo z eno pesmijo, Mav z zbirko »Ave Jezus« i. dr.) ter zbirke za posamezne dobe cerkvenega leta (za postni čas zelo prikladne Sattnerjeve, Železnikovi dve zbirki, Jobstovi dve zbirki itd.).

S tem seveda še od daleč ni izčrpano vse, kar imamo, ker so mnoge stvari še v rokopisu in bi se jih dalo dobiti na vpogled in prepis (Premrlove latinske maše: Missa in hon. s. Christinae, Missa »salus infirmorum«, razne dr. Dolinarjeve pesmi, s katerimi nam je prikazal svojevrstni slog, ki ga pri nas dosedaj v cerkveni glasbi še nihče ni uveljavljal, ter dela g. Puša, ki razume

kot malokdo pri nas vse slabosti in vrline zborov in so zato njegove pesmi tako pestrega karakterja).

H koncu bi mislili, da ni dovolj, pesem, ki naj se izvede, samo približno igrati znati, treba se je namreč poglobiti v njen stil, zgradbo in občutje, si jo popolnoma osvojiti ter jo pevcem prikazati tako, da si jo avtomatično in brez truda zapomnijo. To ni znanje, in ne bo nikdar petje na dostojni višini, če se bo orgljavec mučil, da za silo odigra pesem, pevce pa prepušča njihovi volji. Pevski zbor je organ, ki zahteva najboljše nege in ni nikdar dovolj skrb, ki naj jo pevo-vodja posveti svojemu zboru.

Tako smo povedali, sicer zelo na kratko, toda zadosti jasno za spoznanje, da je v besedah in hvalah, na katere odgovarjamo, stvarno zgolj prisiljena samoobramba brez notranje vrednosti. Ob teh besedah samoobrambe in hvale nam pri-haja na misel, da bi naš pesnik Prešeren ob njih branju vzkliknil gotovo:

Prišli bi že bili Slovencem zlati časi,
ak' bil bi klasik vsak, kdor nam kaj kvasi!*

Našim mrtvim v spomin

Trnjeva pot je končana. G. Anton Kisovar jo je prehodil in dospel je do cilja, do tistih nebes, ki so se vedno zrcalila v njegovih očeh, polnih poštenja in zvestobe. Zemeljska sreča je bila njemu skopa, premnogo grenkobe mu je nalila v kelih življenja; pil ga je in mislil na kelih Gospodov ter tako ostal kristalno čist, veren slovenski mož. Premnogo vinogradov je prerigolil v zelenih holmih Štajerske, prenekatero trto je z ljubeznijo gojil za sladki sad, za čisto zorno vinsko kapljo in sredi dela je obstal Krekovega doma kletar, ki nikoli vode z vinom mešal ni ter odšel bogat na duhu v vinograd večnosti k Njemu, ki je vinska trta, on ki je bil mladika zdrava. Bilo je življenje sanja, večnost je življenje, žuboreče sreče in ljubezni brez prevare. Blagi Anton, tam nam naliješ božjega vina, tam čakaj na skupno veselje, tam prosi za nas, da ta sreča ne gre mimo nas.

Zajokali so železniški stroji, zadržalo je srce žene in otrok, potopljeno v bridko boleost, zahtele so žene, v solzah so možje kropili mrzlo božjo njivo in zvonovi v stolpih so vpili, kakor bi se hoteli prevpiti do neba zaradi prelite človeške krvi. — V grob so polagali moža, žrtev svojega poklica, železniškega strojevodjo Ferdinanda Černeta. — V snežni vihri je vozil zaupanih mu sto in več življenj. Nikamor naprej se ni videlo in lokomotiva je venomer pela: riskiraš, riskiraš, riskiraš! Pa se je zamislil mož: Riskiram sto in več življenj otrok, deklet, žena družinskih očetov, kakor sem jaz! Naj se pripeti nesreča, koliko solza, koliko gorja. Pri Bogu, da se ne sme! V zavesti, da je krmar za sto življenj in tisoč sreč, se je nagnil, stopil v negotovost. Iz snežne vihre je prišel sunek, nenaden udarec, zgrabilo je kolesje in zaškrtalo, zaradi sto življenj je bilo eno darovano. En trenutek kakor žarek, ki se je utrgal iz neba, je takle prehod v večnost. Kakor blisk je šinila poslednja misel zdrobljenega življenja: »Jezus, sto življenj, zanje moje darovano!« Razklenila so se nebesa, nasmešnila se je v krvi darovani oprana duša in splavala v Njegov osrečujoč objem, ki je bil tudi sam za brate darovan.

In še se je odprl nov grob. Vanj je legel mož, družinski oče, carinik g. Herman Drobni. Enolična so bila za nas Tvoja pota, ki si jih hodil

vsak dan iz doma v urad in obratno, mnogo bolj enolična, kakor je bilo življenje, o katerem tako malo vemo. Pa kakor si bil reden v življenju, skrben in pošten, si se pošteno razgovoril pred svojim odhodom tudi z Gospodom in uredil vse listine, da ti je nebeški carinik sv. Peter z lahkim srcem z zlatim ključem odprl nebeška vrata in te spustil preko meja kraljestva božjega.

Utrnila se je zvezda, odprlo se je nebo kar samo od sebe. Nič ni bilo treba trkati, nič prositi preizkušeni Sušnikovi mamici. Tam v nebesih je bil že tak zaklad dela, molitve, žrtev, ljubezni in prošenj, ki jih je angel v 78 letih zemeljskega življenja tja nanosil, da so se zbori nebeščanov že zbiral in že čakali, kdaj sprejmejo v svojo družbo njih lastnika. Leta dolga so minula, bilijoni srčnih utripov so zatonili v večnost, sedaj pa to srce trohni ob križu našega Zveličarja in čaka v miru svojega vstajenja. Duša pa, ki je bila božje svetišče in je cerkev — božji hram ljubila, se je v ono nad zvezdnim svodom preselila.

Kolikokrat v življenju je grozeča smrt preti-la. Kakor ognjena kača se je po obratih vila, kjer si delal, se znojil, opominjal in svaril. Tam si skrbno vodil delavce, da bi delo in izdelek pod tvojim mojstrovanjem lahko bilo drugim v zgled. Končno si opešal tudi Ti v močeh, naš mož in človek naš, mojster Čop Alojzij. Za vso iskrenost, močatost in poštenje je prišlo povabilo Mojstra večnosti, da je po vestnem delavniku nastopil čas praznovanja.

Pregrenka je misel, da si bila sama kriva, čeprav si sama šla pred sodnika, Emilija. Nihče ni upravičen, da sodi razen Njega, ki mu je znano vse, ki je poznal sleherni misel in tudi zadnji utrip srca. Kje je bilo začrtano tisto usodno križ-potje in kdo ga je začrtal ter obrnil v stran tako, da te je privedlo do prepada, v katerega si strmoglavila, ve samo On. Kadar gre človek mimo delavnice, kjer si delala in trpela, Bog ve zaradi česa, mu je žal, da ni poznal bolečine in da je zato zdraviti ni mogel. — Pravični Bog, ki pozna začetek in konec vseh dejanj, naj bo tvoji bolesti usmiljen sodnik in zemlja iz groba naj ti bo lažja, kot ti je bilo življenje.

Bombe in bacili

Včasih tega niso poznali. Moderna tehnika in kemija jih je znašla v nesrečo človeka. Tisoče življenj so raztrgali in zastrupili v minuli vojni in »kulturno« človeštvo z vso naglico hiti, da bi jih v bodoče še več. Ej, pa se včasih zgodi, da se bomba in granata razleti v rokah ubijalca in da bacil okuži zastrupljevalca.

Danes pa take vojne tam na fronti, kjer teče kri, še nimamo, pa tudi tja naši vojskovodje ne bi hoteli. Takole doma se je bolj prijetno vojskovati s slepomišenjem in frazarjenjem, z natolcevanjem in obrekovanjem, s prilizovanjem in hlinjenjem, skriti lepo na varnem zadaj za strelskimi jarki. Ob kozarčku vina in črni kavi, pogreznjen globoko v fotelj, med dimom najboljših cigar in med smejočimi se »sobrati« se kar da vojskovati in snovati napad za zmago »pravice«, za »proletarske interese«, za »enakost« in zoper izmозgavanje in zoper prelagodno življenje nekaterih.

»Za vojno je treba neumnih soldatov«, tako smo rekli včasih v rajni Avstriji. Čim bolj neumen narod, tem bolj poraben za prelivanje krvi, za mesarsko, nečloveško klanje! Pred napadi je dala Avstrija sestradanim bosanskim stotnijam kar cele sode ruma, da jih je ojunčila od trpljenja, in od žganja ponoreli so v potokih prelivali za »svojo« srečo in svobodo in lagodje svojo in »sovražnikovo« kri.

»Tudi to moderno zaledno vojsko je treba

ojunačiti, treba je vrste borcev zastrupiti, da ne bodo mogli več trezno misliti.« sklepajo gospodje v foteljih. Vsakemu borcu je treba dati najnovejših injekcij, razpaliti njegove strasti, razbrzdati slepe gone. Opijaniti jih z lažjo in prevvaro. Poštenje je pošteno do nagega sleči in opljuvati, jih v hudičovo kožo zašiti (katero so sebi slekli) in potem ponorele borce zoper nje v borbo poslati in vsemu temu zlodejstvu prisostvovati kakor španskim bikoborbam, to je danes prav posebno veselje.

Kako je zalegel strup, kako injekcije učinkujejo, kako bombe pokajo in granate prasketajo: strup demoralizacije, bombe laži in granate klevet. Dobro! — Gospodje v foteljih si nalivajo novih kozarcev in napijajo med smehom in krotom svoji »hrabri« vojski in svoji strategiji. Strategija pa je ta: Nepoštene borbe ne moreš voditi z naravno inteligentnimi in razsodnimi ljudmi. Za tako borbo je treba neumnih ljudi in zmaga je gotova! Treba jih je poneumiti.

Včasih pa, ko je mera polna, se zabliška kakor dan tudi v takih vrstah, nenadoma, nepričakovano. Vrste se obrnejo v zavesti, da so izrabljene, onečassene v svojem poštenju in štab takrat žanje, kar je sejal: bombe in bacile. — Smeh v foteljih je zamrl, kava se je razlila, kozarci se žvenketaje drobe, en krik in vse se rine k izhodu, mrzlično v beg.

Bombe in bacili so nevarni vsem.

Planica in pravica

Čudno se nam je zdelo, da je zadeva med Udruženjem smučarjev Planica in rateškim delavstvom, oziroma tamošnjimi kmeti, sprožena v »Slovenec« dne 15. januarja t. l., kar spet zaspala. Kot delavskemu listu in zagovorniku ljudskih pravic nam je ležeče na tem, da se zadeva razčisti in zadovoljivo uredi. G. ing. Juvan, ki je stvarno v javnosti sprožil, nam je poslal naslednjo informacijo, ki jo dobesedno prinašamo in mu zanj odgovornost prepuščamo.

Resnica je, da Udruženje smučarjev Planica delavcev, ki so na skakalnici minulo zimo zanje garali, še do danes ni docela izplačalo. Pač so nekaj prejeli med delom in 10.000 Din, ki jih je društvo prejelo kot podporo meseca novembra, za drugo pa še moledujejo in čakajo. Ali je tako nastopanje zmožno Udruženju pridobiti simpatije revnega prebivalstva na meji, in če je potrebno, da se o tem v javnosti molči, kakor bi bil sport nedotakljiva narodna zadeva, ni vredno razglablјati. Očitno tudi povem, da moja pritožba v javnosti ni bila naperjena proti g. ing. Bloudku in njegovemu dobro mišljenemu delu, ampak proti tistim, ki so njegovo idealno delo med domačini diskreditirali. Danes pač nismo več v l. 1431., ko je Ratečan zastoj delal tlako gospodi na belopeškem gradu in **je moral molčati**, četudi je zvečer samo kožo svojega, pri delu poginulega vola prinesel domov. Delu plačilo, gospodje!

Tudi je resnica, da dolguje društvo razen delavskega zaslužka še tudi zakupnino, odškodnino in kupnino za zemljišča, koder so se napravile skakalnice, in to ne samo mojemu očetu, ampak še štirim drugim lastnikom.

Ni res, da bi bil moj oče kupil predmestno zemljišče iz spekulativnih namenov. Če je imelo društvo na ponudbo celo parcelo za 8000 Din, zakaj je ni kar kupilo? Moj oče svojega gozda ni prodajal, temveč je izrazil željo, da mu preskrbi društvo drugo gozdno parcelo v zameno.

Zastopniki društva sami so stavili ponudbo, da kupijo svet, odnosno da ga vzamejo v najem za ceno, ki so jo sami določili, in pod pogojem, da vzamejo sveta, kolikor ga bodo rabili. Oni sami so vstavili v zapisnik, da svet odmerijo, čim skopni sneg, toda najkasneje do 1. julija 1936. Ker je društvo svet vzelo, a ničesar drugega po dogovoru in obljubah izvršilo, niti ni odgovorilo na številne, celo priporočene dopise, je sledila pravda, ki še traja. Toda isti Juvan dopušča udruženju kljub temu, da društvo napram njemu ni izpolnilo svojih obvez, nemoteno uporabo svojega zemljišča na skakalnici in poleg nje.

Resnica je tudi, da so se pri zadnji prireditvi domačini odpirali pri oddaji okrepčevalnic s tem, da so bili prisiljeni ob železniški progi prodajati, Planica je bila pa v »turistično izkoriščanje naravnih krasot« na razpolago drugim. Tako, gospodje, se ne pojdemo več, da bi vi meni in mojim rojakom klicali: Roke proč od Planice! Ali naj napravimo v Planici oder za uprizoritev zgodbe o hlapcu Jerneju in njegovi pravici? Ali pa za zgodbo o lisici in ježu?

Ing. Ivan Juvan.

Sport

V nedeljo 7. januarja ob 11 dopoldne je priredil ASK Gorenjec svoj interni klubski slalom. Proga je bila zelo strma in je zahtevala od tekmovalca mnogo tehnike. Dolžina proge je merila 550 metrov z višinsko razliko 180 metrov.

Seniorji so dosegli naslednje rezultate:

1. Zvan Lojze 1 min. 35 sek. 7 des.; 2. Volčini Jože 1 min. 38 sek. 8 des.; 3. Vergles Martin 1 min. 44 sek. 7 des. To so rezultati obeh tekov. V prvem teku je imel najboljši čas Langus Dani, ki je imel obenem najboljši čas dneva. V drugem teku pa je mnogo zaostal in se plasiral šele na peto mesto.

Istočasno in na isti progi so se vršile tudi tekme juniorjev. Rezultati so naslednji:

1. Miceli Miče 1 min 54 sek.; 2. Ravnikar Rado 1 min. 4 sek. 6 des.; 3. Torkar Rado 1 min. 18. sek. 3 des. Izven konkurence je tekmovalo 5 tekmovalcev in je dosegel najboljši čas izmed njih Pančur z rezultatom: 1 minuta 35 sekund in 8 desetink.

ali one organizacije ali vsaj ne bi smela biti. — Vsako poročanje o njih se mora držati stroge meje objektivnosti in resničnosti. Žal se nam zdi, da so nekateri tekom dolgotrajnih pogajanj na vse to pozabili in hoteli v nesrečo delavstva iz njegove borbe za kruh kovati kapital za čisto druge namene. Enostransko poročanje »Našega kovinarja« z objavo nekaterih pismenih vlog, ne da bi tudi priobčil nasprotno korespondenco, vsekakor hočejo služiti tem drugotnim namenom. — Mislimo, da take stvari delavstvu samo škodujejo.

Volitve obratnih zaupnikov v podjetju KID so izpadle sledeče: Savez metalških radnika Jugoslavije je dobil v celoti 1333 glasov ter 9 zaupnikov, lista g. Ivana Čelesnika, ki je tudi socialist, 178 glasov in 1 zaupnika, lista JSZ 473 glasov in 3 zaupnike, lista NSZ 375 glasov in 3 zaupnike. Vseh volilnih upravičencev je bilo 2602, volilo jih je 2381 ali 90%. Odločilen vpliv za volitve je vsekakor imela odpoved stare kolektivne pogodbe s strani KID. Delavstvo, razburjeno zaradi novega osnutka in zaradi shodov, ki so se vršili v marksističnih prostorih — tudi skupni shodi vseh treh organizacij — so se pridružili na videz najbolj radikalnim gestam in geslom in volili marksiste.

Đlako v jajcu so našli in sedaj kličejo vso jeseniško javnost, da si to imenitno đlako ogleda. Gasar Albin, delavski delegat ZSD pri pogajanjih za novo kolektivno pogodbo, je šel nekoga večera s svojimi tovariši iz nasprotnih organizacij prenočit v hotel. Tam je seveda treba izpolniti prijavnico. Gasar pa, ki se ga včasih loti hudomušen humor in s hoteli seveda doslej še dosti opravka ni imel, je vprico svojih tovarišev rekel: »Kaj mora vsaka natakariča vedeti, kako se jaz pišem!« Pa je na prijavnico napisal med smehom in zabavo kar poče: Jakob Pretnar, Žužemberg na Dolenjskem — srez Kranj na Gorenjskem. Ta nenavadna prijavnica in njegov razigrani humor mu je drugi dan ob petih spravljal policijo na vrat, da se je komaj rešil iz zagate. Njegovi tovariši pa seveda niso mogli pustiti krave brez repa in so izmišljenemu imenu pritaknili še saržo inženirja in tega inženirja sedaj po Jesenicah premlevajo in se nad njim zabavajo kakor otroci nad lutko in đlako v jajcu kažejo kot debelo bruno. Misli-

mo, da to ni ravno strokovna borba. Če bi mi hoteli napisati, kar so neka ušesa prisluškovala iz pogovorov ostalih delegatov in iz njihovega vedenja v vlaku na potu v Ljubljano, bi to bilo precej bolj resno in stvarno ožigosanje.

»Našemu kovinarju« pa sporočamo, da se ne moremo spuščati z njim na enak nivo nestvarnih debat. Naša poročila so resna in stvarna.

»Delavski pravici«. Z ozirom na našo notico o zborovanju duhovnikov, duševnih vodij fantovskih odsekov, ki so jo nekateri časopisi ponatisnili, nas sprašuje Delavska pravica za termin, katerega so stavili ti duhovniki, preden preidejo v ZZD. Dotično zborovanje je vodil kanonik dr. Žerjav Gregor, duševni vodja fantovske zveze, pa naj se »Pravica« nanj obrne za informacijo. — Po naši vednosti je čas zato že potekel.

Tiskarski skrat je v predzadnji številki lista »Na mejah« vrnil tiskovno pomoto. Razrešen je bil v občinskem odboru odbornik Hlebanja vsled tega, ker se je pojavilo v odboru svaštvo, ne pa sovraštvo, kakor je bilo pomotoma natisnjeno.

Delavci, študirajte krščansko socialno literaturo

Zakaj nismo krščanski socialisti?

V oceno smo prejeli drugi zvezek Delavske knjižice: **Zakaj nismo krščanski socialisti**. Izdala in založila jo je ZZD. Knjižica obsega 104 strani in stane izvod Din 4.—

O knjižici moremo reči s priznanjem, da je bila za razmere, v kakršnih živimo mi Slovenci, krvavo potrebna zaradi razčiščenja pojmov. Nalogo, ki si jo je naložila, rešuje v živahno pisanim tekstu zelo posrečeno. Iz samih citatov sestavljeni delci se berejo kakor povest današnjih dni, v katerih se resnica bori za zmago nad golim videzom in zavestno prevaro. Obračun z nestvorom krščanskega socializma je tu podan na podlagi njihovih lastnih glasil: Delavske pravice, Ognja, Besede, Mladega plamena in okrožnic Leona XIII. in Pija XI. o socialnih vprašanjih. Obračun je popoln in jasen.

Le čudimo se, kako je mogla »Pravica« po izidu te knjižice napisati oni uvodnik z dne 21. januarja tega leta, ki je izšel v obliki razgovora z nekim duhovnikom! Naj nam Delavska pravica oprost, če ji povemo, da po sami sestavi uvodnika in načinu izražanja sklepamo, da je bil tisti razgovor najbrž kar v uredništvu lista skovan. Saj povedali bi, kdo je tisti anonimni duhovnik, ki v sami teoriji živi, pa se teoretično tako slabo izraža. To mimogrede.

Omenjeno knjižico bi moral poznati vsak naš inteligent, ki se peča z javnimi vprašanji, pa tudi vsak slovenski katoliški delavec, da bo spregledal slepomišljenje in svoj korak čvrsto zastavil poslej za zmago pravih krščanskih socialnih načel in za zmagonosen pohod dosledno katoliških strokovnih organizacij.

Knjižico jeseniškemu in okoliškemu delavstvu ter vsem našim čitateljem prav toplo priporočamo.

Dovje-Mojstrana

Nekdaj in danes!

Kjer prihaja vas Mojstrana v dolino Vrata, je bilo nekoč živahno vrvenje. V tem kotu je prejemale svoje dni zaslužek kakih 200 delavcev in preživljali so svoje družine. Še štrlijo kvišku ugasli dimniki in vzbujajo spomine na čase, ko se je iz te tvornice naložilo po 10 ali 15 vagonov cementa na dan. Ta tako zvani prima portlandski cement je bil svetovno znan po svoji kakovosti in trdnosti. Zato pa so istega izvažali tudi preko morja v tuje dežele. Takrat je bilo ljudstvo tu srečno in zadovoljno, ni čutilo pomanjkanja; saj so bili domačini vsi zaposleni v tej tovarni. Toda vse to je trajalo le nekaj let še po svetovni vojni. Potem pa je tovarna obratovala le delno in končno je leta 1931 popolnoma obstala. Stroje in druge premičnine so razprodali. Tako je tudi ta industrija izumrla za vedno. Danes se čuje iz te zapuščene tovarne le še vojaški rog, ki kliče vojake na razne vaje. Delavci, izmed katerih jih je mnogo pustilo vse svoje delovne moči v tej tovarni, so bili vrženi na cesto brez vsake odpravnine ali pokojnine. Kdor je v dobrih časih prihranil toliko, da si je postavil skromen dom, tisti sedaj v tem domu borno živi in v bridkosti uživa svoja stara leta. Zaslužka v naši dolini, zlasti še, ker je tudi lesna trgovina zastala, ni nobenega. Nekaj mlajših moči je zaposlenih pri KID na Jesenicah, nekaj pa pri firmi »Slograd« istotam. Tako je s tem vsaj nekoliko zmanjšana brezposelnost. Dal Bog, da bi jih še več mogli tam zaposliti, ker tu ni izgleda, da bi ljudstvo prišlo še kdaj do kakih zaslužkov.

Ostal je le žalosten spomin na vesele čase, dokler plevel ne preraste grobišča nekdanjega gospodarskega procvita. Potem pa še spomina ne bo več.

Hranilnica in posojilnica na Jesenicah

obrestuje vse vloge
do najvišje v zakonih
določene meje.
Nove vloge izplačuje
vedno promptno.

Za elektriko

Vam nudi vse najugodnejše

Jože Markež

Jesenice, telefon št. 605

ZA VSE

smo nastavili vsemu blagu
nizke cene, zato se potrudite
tudi Vi k nam

Radoslav Dolinar
trgovina z mešanim blagom

Jesenice, Gosposvetska cesta 11

I. delavsko konzumno društvo na Jesenicah

Nudi svojim članom največje
ugodnosti pri nakupu. Vsako
leto daje procentualni popust

Ceneno in dobro prehrano,
vina na debelo in drobno
dobite in kupite najugodnejše v

LJUDSKI KUHINJI

**JESENICE
KREKOV DOM**